

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету іноземної та
слов'янської філології

Андрій КОВАЛЕНКО
«29» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 23 МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

галузь знань **01 Освіта/Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Українська мова і література)**

освітньо-професійна програма

Середня освіта (Українська мова і література. Зарубіжна література)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Мова навчання

українська

Погоджено науково-методичною
комісією

факультету іноземної та слов'янської
філології

«30» серпня 2024 р.

Голова

Громова Н. В., кандидат педагогічних
наук, доцент

Суми 2024

Розробник:

Громова Наталія Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № 1 від «29» серпня 2024 року

Завідувач кафедри

Семеног О. М., докт. пед. наук, проф.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Освітній рівень – бакалавр	Обов’язкова	
		Рік підготовки:	
		3-й, 4-й	
		Семестр	
6-й, 7-й			
Лекції			
14/16 год.			
Практичні, семінарські			
18/20 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
56/54 год.			
Консультації:			
2/ год.			
Загальна кількість годин – 180			Вид контролю: іспит

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Серед навчальних дисциплін, з яких формується фах філолога, учителя-словесника, провідна роль належить методиці навчання української мови.

Професійно-методична підготовка сучасного учителя-словесника складається із засвоєння ним як традиційної методики навчання рідної мови, її теоретичних положень, практичних рекомендацій, так і оволодіння новими науково-практичними надбаннями сучасної лінгводидактики.

Мета вивчення навчальної дисципліни – розкрити питання методики навчання української мови в закладах загальної середньої освіти в умовах імплементації концепції «Нова українська школа»; ознайомити студентів-філологів з теорією методики навчання, новітніми технологіями навчання української мови, комплексом методів, прийомів, засобів успішного навчання української мови у базовій (основній) школі, сприяти формуванню у здобувачів вищої освіти загальних та фахових компетентностей.

Унікальність навчальної дисципліни «Методика навчання української мови» полягає у формуванні знань здобувачів з української лінгводидактики, вивченні кращих здобутків українського та європейського досвіду, лінгводидактичної спадщини методистів, учителів з метою ефективної організації педагогічної діяльності, викладання української мови у основній школі.

Навчальна програма успішно пройшла сертифікацію щодо інтеграції інфомедійної грамотності в навчальний предмет в рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», який виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) за підтримки Посольств США та Великої Британії, у партнерстві з Міністерством освіти і науки України та Академією Української преси, і рекомендована до впровадження.

Регіональний аспект. На лекціях і практичних заняттях вивчаємо досвід мовознавців і лінгводидактів Сумщини О.Скорика, С. Дорошенка, кращих учителів-методистів м.Суми і Сумщини (А.Баєва, Н.Соларьова, С.Гончаренко, Н.Шеденко, М. Білясник та ін.), а також України (О. Калинич, С. Омельчук, І. Бакаленко та ін.).

Основні **завдання** навчального курсу:

- ознайомити студентів з вимогами законодавства у сфері організації освітнього процесу, державними стандартами, модельними програмами, навчальними програмами, підручниками тощо;
- домогтися засвоєння студентами принципів лінгвістичної природи лексикології, фонетики, орфоєпії, графіки, словотвору, орфографії, морфології, синтаксису; розуміти суперечливий характер окремих морфолого-синтаксичних явищ; методику роботи з різними видами словників;

- ознайомитися з формами, методами й засобами навчання здобувачів освіти, навчатися добирати доцільні форми, методи й навчання відповідно до виучуваного матеріалу;
- формувати у студентів фахово-методичні уміння: проєктувати (відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу, розробляти навчально-методичне забезпечення) та проводити різні типи уроків; знати вимоги до результатів навчання за державними стандартами освіти;
- засвоєння студентами основних видів мовленнєвої діяльності, комунікативних умінь, удосконалення мовних, мовленнєвих, стилістичних знань, умінь, навичок учнів;
- формування навичок використання цифрових технологій та електронних освітніх ресурсів в умовах змішаного та дистанційного навчання на уроках української мови в 5-9 класах ЗЗСО;
- засвоєння студентами нових прийомів, форм та засобів проведення позакласних, факультативних занять, шляхів вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду учителів-словесників; способів підвищення фахової майстерності; уміння проводити різні види класних та позакласних заходів;
- виховувати у студентів відповідальне ставлення до майбутньої професії, прагнення до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення, уміння працювати з фаховими джерелами, медіаджерелами; втілювати нові методичні ідеї у практику навчання предмета, застосовувати педагогічні інновації;
- засвоєння студентами принципів академічної доброчесності з метою організації майбутньої педагогічної діяльності та навчання здобувачів освіти на засадах академічної доброчесності.

Академічна доброчесність.

Університет – є платформою, що забезпечує рівні можливості для навчання, наукової роботи, набуття знань, розвитку вмінь та, як результат, формування компетентностей, потрібних студентам протягом їх життя та роботи. Оскільки студенти є членами академічної спільноти, вони мають дотримуватись кодексу академічної доброчесності та нести індивідуальну відповідальність за власну роботу. Всі види поведінки, що порушують кодекс, – списування, плагіат, підробка – є незаконними та піддаються дисциплінарному покаранню.

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка учасники освітнього процесу повинні: діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; самостійно виконувати навчальні завдання; коректно посилаючись на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей; надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності; усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати

приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності; давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

(«Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка», що ухвалене рішенням вченої ради університету протокол № 12 від 18 червня 2020 року https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf).

У систему методичної підготовки майбутнього учителя-філолога входять лекції з методики навчання української мови, практичні заняття, самостійна робота, неформальне навчання, організовані на засадах академічної доброчесності.

Методи навчання:

проблемно-пошукові, дослідницькі, проєктні, інтерактивні (вебінари, тренінги, дистанційні освітні технології), самонавчання, практичні методи навчання (вправи, практичні та дослідні роботи).

2. Передумови для вивчення дисципліни

Зміст курсу тісно пов'язаний з іншими навчальними дисциплінами, насамперед мовознавством, сучасною українською літературною мовою, психологією, педагогікою тощо. Мовознавство, сучасна українська літературна мова є теоретичним підґрунтям методики, допомагають визначити зміст курсу. Педагогіка обґрунтовує зміст і завдання освіти, допомагає визначити найбільш результативні принципи, методи, форми, засоби навчання, сприяє правильному відбору ілюстративного матеріалу, забезпечує зв'язок зі шкільним курсом. Психологія накреслює оптимальні шляхи навчання учнів з урахуванням їхніх психологічних особливостей, умотивовує доцільність використання методів, засобів навчання.

3. Компетентності та програмні результати навчання

Програма навчальної дисципліни «Методика навчання української мови» ґрунтується на сучасних підходах до творчої самореалізації особистості, враховує принципи наступності, системності, міжпредметних зв'язків, особистісно зорієнтованого навчання, діалогічності й комунікативної спрямованості, діяльнісного навчання, співпраці викладача і студента, вчителя і учня, відображає досвід і традиції навчання української мови у закладах загальної середньої освіти, зокрема застосування нових методик проведення уроків, скеровує подальшу роботу студента-філолога на підвищення своєї педагогічної майстерності.

Вивчення дисципліни «Методика навчання української мови» спрямоване на формування у бакалаврів передбачених освітньою програмою компетентностей:

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук і характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (громадянська компетентність). ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність). ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність). ЗК 4. Здатність діяти автономно, приймати обґрунтовані рішення у професійній діяльності і відповідати за їх виконання, діяти відповідально і свідомо на основі чинного законодавства та етичних міркувань (лідерська компетентність). ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність). ЗК 7. Здатність до освіти протягом життя.
Професійні (фахові) компетентності спеціальності (ПК)	ПК 1. Мовно-комунікативна компетентність як здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою, застосовувати когнітивно-дискурсивні вміння у створенні зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і писемній формах, формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів; використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності в умовах реалізації концепції Нова українська школа. ПК 2. Предметно-методична компетентність як здатність : моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та вміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів. ПК 3. Інформаційно-цифрова компетентність як здатність:

орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

ПК 4. Психологічна компетентність як здатність: визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів; використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність; формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.

ПК 5. Емоційно-етична компетентність як здатність: усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

ПК 6. Компетентність педагогічного партнерства як здатність: до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

ПК 7. Інклюзивна компетентність як здатність: створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

ПК 8. Здоров'язбережувальна компетентність як здатність: організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності; надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

ПК 9. Проєктувальна компетентність як здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

ПК 10. Прогностична компетентність як здатність: прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес.

ПК 11. Організаційна компетентність як здатність: організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів у відповідності до нормативних вимог, правил і рекомендацій.

ПК 12. Оцінювально-аналітична компетентність як здатність: здійснювати оцінювання результатів навчання учнів; аналізувати результати навчання учнів; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

	ПК 13. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності; здатність до навчання впродовж життя: визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо), дотримуючись принципів професійної етики; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.
--	--

Результати навчання за дисципліною базуються на програмних результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою, є достатніми для успішного здійснення професійної діяльності, компетентного вирішення складних завдань інноваційного та дослідницького характеру в галузі методики навчання української мови, а також /або для подальшого навчання на другому рівні циклу вищої освіти.

Програмні результати навчання	
Знання	ПРЗ 1. Концептуальні наукові та практичні знання в галузях мовознавства та літературознавства, педагогіки й методики середньої освіти, критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері навчання в умовах реалізації концепції Нова українська школа. ПРЗ 2. Знати й розуміти основні лінії шкільного курсу української мови та літератури, зарубіжної літератури. ПРЗ 3. Знати загальні питання методики навчання української мови та української літератури, зарубіжної літератури, методики вивчення окремих тем шкільного курсу української мови та літератури, зарубіжної літератури. ПРЗ 5. Знати та аналізувати методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; володіти формами, методами і засобами навчання української мови та літератури, зарубіжної літератури в закладах загальної середньої освіти. ПРЗ 6. Знати різні види позакласної роботи з української мови та літератури, зарубіжної літератури. ПРЗ 7. Знати інформаційно-цифрові технології для супроводу освітнього процесу, вміти їх використовувати в освітньому процесі. ПРЗ 8. Знати вікові та індивідуальні особливості учнів, методи роботи в інклюзивному освітньому середовищі. ПРЗ 9. Знати й розуміти сучасні філологічні та дидактичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті.
Уміння	ПРУ 1. Когнітивні та практичні уміння/навички знати, розуміти і демонструвати здатність реалізувати теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, зарубіжної

	літератури в базовій школі в умовах реалізації концепції Нова українська школа. ПРУ 2. Когнітивні та практичні уміння/навички використовувати різні методи, форми і засоби для навчання учнів української мови і літератури, зарубіжної літератури, враховувати вікові психологічні особливості учнів у процесі навчання. ПРУ 3. Когнітивні та практичні уміння/навички здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; здійснювати педагогічний супровід самовизначення учнів, підготовки до майбутньої професії; навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення. ПРУ 4. Когнітивні та практичні уміння/навички отримувати, оцінювати та застосовувати дані в галузі професійної діяльності, у т.ч. із закордонних джерел. ПРУ 5. Когнітивні та практичні уміння/навички проектувати різні типи уроків, у т.ч. інтегровані, застосовувати конкретну технологію навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури, здійснювати розробку річного, тематичного, поурочного планів; проектувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; аналізувати підручники, посібники, дидактичні матеріали, методичну літературу з метою проектування цілісного навчально-виховного процесу. ПРУ 6. Когнітивні та практичні уміння/навички орієнтуватися в інформаційному просторі, кіберпросторі, критично оцінювати інформацію, використовувати і розробляти нові електронні освітні ресурси; дотримуватися норм професійної етики та захищати дані у процесі е-комунікації. ПРУ 7. Когнітивні та практичні уміння/навички розв'язувати практичні завдання різних рівнів складності шкільного курсу української мови і літератури, зарубіжної літератури основної школи. ПРУ 8. Когнітивні та практичні уміння/навички інтегрувати інновації у власну педагогічну практику, адаптувати їх до різних умов освітнього процесу та сучасних вимог до педагогічної діяльності з урахуванням особливостей діяльності закладу освіти, індивідуальних потреб учнів в умовах НУШ. ПРУ 10. Когнітивні та практичні уміння/навички володіти комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті.
Комунікація	ПРК 1. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у професійному середовищі. ПРК 2. Готовність консультувати колег з особливостей в організації освітнього процесу, актуальних питань методики навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури, донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень, власного досвіду та аргументації з дотриманням

	професійної етики. ПРК 3. Здатність до ефективної комунікації в процесі навчання української мови і літератури, зарубіжної літератури, спілкування з професійних питань усно та письмово.
Автономія і відповідальність	ПРА 1. Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти, здатність раціонально планувати час на виконання професійних обов'язків, діяти соціально відповідально та свідомо. ПРА 2. Спроможність керувати проєктами через генерування нових ідей для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності з урахуванням набутих знань з предметної галузі. ПРА 3. Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ЄКТС та національною шкалою оцінювання відповідно до Положення про порядок оцінювання знань студентів у ЄКТС в Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

https://sspu.edu.ua/images/2024/docs/polozhennia/polozhennya_pro_poryadok_ocinyuvannya_335eb.pdf

Накопичувальна бально-рейтингова система передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: виступи на практичному занятті, контрольна робота, тестування, самостійна робота (конспекти уроків, проєкти, презентації досвіду вчителя, методичний кейс, есе), поточний та підсумковий контроль, неформальне навчання.

Основними критеріями оцінювання знань бакалаврів з курсу «Методика навчання української мови» є:

- 1) характер і якість самостійної підготовки студента до заняття;
- 2) ступінь усвідомлення навчального матеріалу, розуміння того, про що повідомляється;
- 3) повнота, правильність і точність відповіді;
- 4) наявність прикладів (ілюстрацій) до названих положень, визначень;
- 5) уміння застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; безпомилкове (відповідно до вимог) виконання практичного завдання;
- 6) мовленнєве оформлення відповіді, вміння донести інформацію до свідомості інших;
- 7) дотримання в усному мовленні норм літературної мови.

Кількість балів за всі види	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
-----------------------------	--

навчальної діяльності	
90-100	<i>Відмінно</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Студент показує високий рівень володіння теоретичним матеріалом, розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Студент уміє глибоко аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення. Вільно володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; проєктує різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.
82-89	<i>Добре</i> – достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Студент показує достатній рівень сформованості професійних компетентностей, усна чи письмова відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна. Студент уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення. Володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; проєктує різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.
74-81	<i>Добре</i> – середньо-достатній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Загалом уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує,

	зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення. Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; проектує різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; стежить за власним мовленням. Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.
64-73	<i>Задовільно</i> – середній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент поверхово розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь правильна, неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються окремі фактичні помилки, неточності. Загалом під керівництвом викладача аналізує, порівнює, критично осмислює науково-методичну та загальнонаукову інформацію; намагається посилатися на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення. Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах ЗЗСО; з допомогою викладача студент проектує і проводить різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; стежить за власним мовленням. Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; іноді бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); прагне дотримуватися правил академічної доброчесності.
60-63	<i>Задовільно</i> – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються фактичні помилки, неточності. Студент не завжди посилається на думки відомих методистів, намагається аналізувати, зіставляти, узагальнювати, систематизувати методичні явища й положення, при цьому допускає неточності, огріхи. Намагається аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; проте наявні фактичні помилки у викладі матеріалу. Частково володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах загальної середньої освіти; з допомогою викладача студент проектує різні види занять, часто допускає методичні помилки; прагне стежити за власним

	мовленням. Частково володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових;
35-59	<i>Незадовільно</i> – незадовільний рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, нечітка, непослідовна, допускаються грубі фактичні помилки. Студент не володіє навчальним матеріалом, не спроможний відтворити загальновідомі методичні явища й положення, не розуміє принципів навчання української мови у ЗЗСО, ігнорує зауваження й вказівки методиста-викладача. Простежується систематична невідповідність до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог.
1-34	<i>Незадовільно</i> – низький рівень знань, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни, неспроможність дати усну чи письмову відповідь, відтворити загальновідомі методичні явища й положення, простежується систематична невідповідність до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог. Потребує повторного прослуховування курсу.

Розподіл балів

Поточний контроль																						Разом	Підсумк. (екз)	Загальна сума	
РОЗДІЛ 1 (3 курс)		РОЗДІЛ 2 (3 курс)				РОЗДІЛ 3 (3 курс)				РОЗДІЛ 4 (4 курс)			РОЗДІЛ 5 (4 курс)								РОЗДІЛ 6 (4 курс)				
Тема 1.1.	Тема 1.2.	Тема 2.1.	Тема 2.2.	Тема 2.3.	Тема 2.4.	Тема 3.1.	Тема 3.2.	Тема 3.3.	Тема 3.4.	Тема 4.1	Тема 4.2.	Тема 4.3.	Тема 5.1.	Тема 5.2.	Тема 5.3.	Тема 5.4.	Тема 5.5.	Тема 5.6.	Тема 5.7.	Тема 5.8.	Тема 6.1.	Консульт. К/Р	38+27 +10= 75	25	
Поточний контроль																									
2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2		2	2	2	2	2	2	2		2				
Контроль самостійної роботи																						27			
3		5				3				4			8								4				10

* Згідно з Положенням *«Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка. Новою редакцією»* від 28.11.2022 року можливе зарахування результатів навчання. Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання, отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню (контрольній роботі тощо), які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно з переліком компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засоби діагностики результатів навчання проводяться відповідно до вимог Положення *«Порядок організації поточного, семестрового контролю та підсумкової атестації здобувачів вищої освіти із використанням дистанційних технологій у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (від 25 травня 2020 року)»*.

https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/por_org_kontrolyu_z_vik_distanc_tehn_75d2b.pdf

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: усне опитування, практичні завдання, тестові завдання, поточний контроль, презентації результатів виконаних завдань, конспекти уроків, контрольні роботи, підсумковий контроль (іспит).

6. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

РОЗДІЛ 1. Загальні питання методики навчання української мови в середній школі.

РОЗДІЛ 2. Технологія навчання української мови. Сучасний урок рідної мови.

РОЗДІЛ 3. Методика мовленнєвого розвитку учнів.

РОЗДІЛ 4. Медіакультура сучасного вчителя-словесника.

РОЗДІЛ 5. Методика вивчення основних розділів шкільного курсу української мови.

РОЗДІЛ 6. Поглиблення відомостей з рідної мови на позакласних та факультативних заняттях.

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Тема 1.1. Методика навчання української мови як наука і фахова дисципліна

Предмет і завдання методики навчання української мови. Значення методики для викладання української мови в ЗЗСО. Концепції мовної освіти та їх роль у її стандартизації, Концепція «Нова українська школа».

Зв'язок методики навчання української мови із суміжними дисциплінами: філософією, мовознавством, педагогікою і психологією, психолінгвістикою, етнопедагогікою і етнопсихологією. Системний підхід до мовних явищ та відтворення його в методиці.

Передовий досвід та використання методичної спадщини минулого, дані наукових досліджень у галузі методики навчання мови, мовознавства, педагогіки, психології.

Методи наукового дослідження: вивчення літератури з методики навчання мови і суміжних дисциплін, спостереження за навчально-виховним процесом, вивчення й узагальнення передового досвіду, педагогічний експеримент та ін. Зміст і побудова курсу методики навчання української мови.

Короткий огляд історії розвитку методики навчання української мови. Основна література до курсу.

Тема 1.2. Українська мова як навчальний предмет в ЗЗСО. Шкільні програми та підручники з української мови

Значення шкільного курсу української мови та його місце серед інших навчальних дисциплін. Освітньо-виховні цілі і завдання вивчення української мови в школі. Рідна мова – основа духовного та інтелектуального розвитку особистості.

Зміст і принципи побудови шкільного курсу "Українська мова", Варіативність структури і змісту шкільного курсу мови Навчання української мови в профільній школі. Основні аспекти навчання мови. Комунікативно-когнітивне спрямування у навчанні мови.

Формування мовної особистості учня – провідне завдання вчителя-словесника. Значення мови в культурному її мовленнєвому розвитку особистості.

Роль учителя в реалізації мети і завдань шкільного курсу мови.

Модельні програми з української мови. Причини переходу школи на нові програми і навчальні плани.

Принципи побудови й зміст чинних програм з української мови для 5-9. Характеристика модельних програм. Особливості навчальної програми.

Принципи побудови сучасних підручників з української мови, навчально-методичні посібники з української мови.

РОЗДІЛ 2

ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

СУЧАСНИЙ УРОК РІДНОЇ МОВИ

Тема 2.1. Принципи, методи, прийоми та засоби навчання української мови

Реалізація загальнодидактичних принципів у навчанні української мови. Принципи науковості і доступності, тісного взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку учнів у навчальному процесі, у вивченні теорії і практики, у вивченні різних розділів курсу, принцип діяльнісного підходу до навчального процесу, принцип мотиваційного забезпечення навчальної діяльності, принцип міжпредметних зв'язків, принцип операційності у вивченні мови. Власне методичні принципи навчання української мови.

Теоретичне осмислення методів і прийомів навчання мови. Різні підходи до класифікації методів навчання: за джерелами знань, характером пізнавальної діяльності учнів, характером навчального матеріалу тощо. Залежність вибору методів і прийомів навчання від специфіки навчального матеріалу, підготовки учнів до його сприйняття й засвоєння.

Характеристика основних методів навчання мови: зв'язного викладу вчителя, бесіди, спостереження й аналізу мовних явищ, роботи з підручником, методу вправ.

Тема 2.2. Сучасний урок української мови: науково-методичні засади

Урок як основна форма організації навчання. Основні вимоги до уроку. Мета і зміст уроку: співвідношення між теорією і практикою на уроці мови,

організація навчальної діяльності учнів, значення системи завдань і вправ для вироблення комунікативних умінь; виховна спрямованість уроків мови.

Структура уроку мови, основні її компоненти. Методичні вимоги до окремі їх етапів уроків різних типів: повідомлення теми та мети уроку, мотивація навчальних завдань, перевірка вивченого, актуалізація опорних знань, умінь і навичок учнів, вивчення нового матеріалу, закріплення вивченого, підбиття підсумків уроку, домашнє завдання.

Оцінювання результатів навчання учнів на уроках української мови.

Тема 2.3. Типологія уроків української мови і методика їх проведення. Нестандартні уроки української мови.

Проблема типології уроків: загальнодидактична типологія і типи уроків з мови з урахуванням специфіки предмета. Типи уроків за метою проведення.

Особливості технології основних типів уроків: уроку вивчення нового матеріалу, уроку закріплення знань, умінь і навичок; уроку перевірки й обліку набутих знань і вмінь: уроку аналізу контрольних робіт; уроку узагальнення і систематизації; уроку повторення теми, розділу; уроків розвитку комунікативних умінь і навичок; нестандартні форми проведення уроку.

Тема 2.4. Нестандартні уроки української мови.

Нетрадиційний урок. Характеристика інтегрованих уроків, уроків-лекцій, уроків-семінарів, уроків-заліків та ін. Роль дидактичної гри в опануванні української мови. Вимоги до нетрадиційних уроків. Модульна система уроків, її значення для вивчення темп (розділу). Аналіз уроку мови.

Планування програмного матеріалу з української мови. Види планування

РОЗДІЛ 3

НАУКОВІ ОСНОВИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ

Тема 3.1. Мовленнєвий розвиток учнів як методична проблема

Мовлення як діяльність. Основні види мовленнєвої діяльності і мовленнєвих умінь. Слухання й читання, їх види. Говоріння і письмо. Збагачення учнів мовними засобами та формами нормативного мовлення як складові мовленнєвого розвитку.

Монологічне і діалогічне мовлення. Текст, його структура. Комунікативна спрямованість тексту. Типи мовлення. Стилї мовлення. Навчання діалогічного мовлення. Діалог як форма повсякденного спілкування. Репліки учасників діалогу. Мовні особливості реплік. Медіатекст на уроках української мови.

Тема 3.2. Аудіювання і читання як рецептивні види мовленнєвої діяльності

Навчання аудіювання і читання. Методика формування навичок аудіювання. Норми оцінювання аудіювання. Методика формування навичок читання. Норми оцінювання читання.

Тема 3.3. Говоріння і письмо як продуктивні види мовленнєвої діяльності

Говоріння як вид мовленнєвої діяльності. Письмо як вид мовленнєвої діяльності.

Переказ і твір у системі роботи над формуванням мовленнєвих умінь.

Значення переказу як виду роботи. Добір текстів до переказу. Види переказів. значення і особливості проведення кожного з них. Підготовка до переказу. Лінгвістичний аналіз тексту під час підготовки докладного переказу. Помилки в мовленні учнів, їх аналіз. Робота над помилками.

Значення твору як виду роботи. Види творів. Взаємозв'язок переказів і творів у системі формування мовленнєвих умінь. Підготовка до твору. Робота над змістом мовлення. Робота над планом. Робота над мовним оформленням твору.

Тема 3.4. Власне висловлення

Власне висловлення з української мови як різновид твору. Чіткі вимоги до власного висловлення. Особливості власного висловлення. Жанр власного висловлення. Структура власного висловлення: теза, аргументи, приклади, висновок. Відмінності від інших видів творів (твору-опису, твору-розповіді, твору-роздуму). Критерії оцінювання завдання відкритої форми з розгорнутою відповіддю.

РОЗДІЛ 4

МЕДІАКУЛЬТУРА СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА

Тема 4.1. Медіакультура сучасного вчителя-словесника

Поняття про медіакультуру. Принципи та функції медіакультури. Медіаграмотність як загальна мета сучасної освіти та важлива компетентність вчителя Нової української школи. Критичне мислення – ключовий компонент медіаграмотності. Концепція медійної грамотності вчителя. Професійно-особистісний розвиток учителя-словесника в контексті медійної грамотності. Освітнє медіа середовище школи: пошуки ідей та інновацій. Роль медіа грамотності у формуванні довіри до освіти. Інтеграція інфомедійної грамотності в навчальний процес.

Тема 4.2.Онлайн-інструменти в професійній діяльності вчителя-словесника. Комп'ютерно-інформаційні технології в професійній діяльності вчителя-словесника. Інструменти для забезпечення продуктивної взаємодії учасників навчального процесу.Інструменти для організації цікавого навчання на уроці української мови. Інструменти для перевірки знань учнів.

Тема 4.3. Академічна доброчесність як важливий чинник якісної шкільної освіти. Принципи академічної доброчесності. Плагіат як один з видів порушення авторських прав. Методи вияву плагіату в роботах учнів. Шляхи формування академічної доброчесності школярів.

РОЗДІЛ 5

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ ШКІЛЬНОГО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Тема 5.1. Методика вивчення лексикології і фразеології

Зміст шкільного курсу з лексики і завдання його вивчення. Функціонально-комунікативний підхід до вивчення лексики і фразеології. Методика ознайомлення учнів з лексичним значенням слова, багатозначністю слова, прямим й переносним значенням та вживанням, з синонімами, омонімами, антонімами, архаїзмами та іншими лексичними категоріями, вивчення яких передбачене програмою. Методика вивчення фразеології української мови, шляхи засвоєння фразеології. Збагачення учнів лексичними засобами мови та фразеологізмами. Вироблення навичок роботи зі словниками різних типів.

Тема 5.2. Методика вивчення розділу «Фонетика, орфоепія, графіка»

Місце розділу в шкільному курсі української мови та основні підходи до його вивчення. Практичні цілі вивчення розділу: виховання в учнів орфоепічно-правильного, фонетично-виразного мовлення; розвиток звукової культури мовлення, оволодіння учнями фонетичною нормою; формування орфоепічних навичок, вироблення вмінь і навичок правильно артикулювати фонеми, удосконалення дикції, виховання вміння володіти голосом (змінювати його за висотою, силою, темпом, тембром), збагачення учнів фонетичними засобами виразності мовлення; оволодіння навичками звуко-буквенного розбору з метою формування орфоепічних і правописних умінь, чіткого розмежування звуків і літер з метою розуміння відповідності чи невідповідності між вимовою і написанням, формування вміння розпізнавати орфограми на основі звукового аналізу. Особливості вивчення фонетики, орфоепії, графіки й орфографії української мови у школах з іншою мовою на-

вчання. Робота з орфоепічним словником. Специфіка дидактичного матеріалу для уроків фонетики.

Тема 5.3. Методика вивчення будови слова й словотвору

Значення й завдання вивчення розділів «Будова слова» і «Словотвір». Зв'язок у вивченні значущих частин слова (морфем) і способів словотворення з фонетикою, лексикою, орфографією, орфоепією.

Шляхи подолання труднощів у виділенні основи (похідної і непохідної), кореня, префікса, суфікса. Розкриття значення морфем; уточнення й збагачення лексичного запасу учнів у процесі вивчення морфологічної будови слова; вироблення орфографічних навичок. Практичне засвоєння словотвірних типів. Морфемний, словотворчий аналіз слів. Утворення слів за вказаними моделями. Заміна словосполучень одним словом. Елементи етимологічного аналізу.

Тема 5.4. Методика вивчення морфології

Значення й завдання вивчення частин мови у шкільному курсі Зв'язок вивчення частин мови з фонетикою, орфографією. Вивчення частин мови на синтаксичній основі. Наступність у вивченні частин мови в-початкових і 5-9 класах. Методика вивчення загальних понять про частини мови на основі їх лексичних значень, морфологічних ознак, системи відмінювання частин мови і словотвору, синтаксичної ролі, особливостей сполучуваності. Практичне формування понять «граматичне значення» і «граматична форма». Функціонально-комунікативний підхід до вивчення частин мови, розвиток мовлення учнів у ході опрацювання розділу.

Тема 5.5. Методика навчання орфографії

Значення орфографії та її місце у шкільному курсі з української мови, завдання навчання орфографії. Короткий огляд методики вивчення орфографії. Причини орфографічних помилок, запобігання їм. Поняття про орфограму. Класифікація орфограм. Залежність навчання орфографії від принципів українського правопису. Труднощі у вивченні орфографії, шляхи їх подолання. Система роботи над орфографічними помилками. Методика виправлення, обліку і класифікації помилок. Норми і критерії оцінки орфографічних навичок учнів. Аналіз орфографічних помилок. Єдиний шкільний режим грамотного письма й культури мовлення. Робота з орфографічним словником.

Тема 5.6. Методика вивчення синтаксису

Значення й місце занять із синтаксису у шкільному курсі, зв'язок вивчення синтаксису з морфологією, лексикою, фонетикою, стилістикою. Взаємозв'язок комунікативного, структурного, семантичного, функціонального аспектів розгляду синтаксичних одиниць. Розвиток мовлення учнів у ході опрацювання синтаксичних тем. Методика ознайомлення з поняттями про словосполучення і речення, про зв'язки слів у

словосполученнях і реченнях, про граматичну основу речень, про типи речень. Методика вивчення складного речення. Складне синтаксичне ціле як методична проблема. Робота над інтонаційним оформленням речень різних типів.

Тема 5.7. Методика вивчення пунктуації

Значення пунктуації і її основи. Місце пунктуації у шкільному курсі мови. Зв'язок у навчанні пунктуації з синтаксисом, розвитком мовлення і мислення учнів, з виробленням навичок виразного читання. Поняття про пунктограму. Залежність навчання пунктуації від основ пунктуації, від характеру пунктограм, від етапів навчання. Види завдань з пунктуації. Робота над пунктуацією цілого тексту. Труднощі у вивченні окремих питань пунктуації (розділові знаки при відокремлених членах речення, при вставних реченнях, у безсполучникових складних конструкціях тощо), шляхи їх подолання. Типи пунктуаційних помилок. Методика виправлення, обліку і класифікації помилок. Причини пунктуаційних помилок, запобігання їм. Виправлення помилок у пунктуаційному оформленні висловлювань.

Тема 5.8. Роль і завдання стилістичної роботи у шкільному курсі мови

Стилістичні поняття і методика опрацювання їх. Місце роботи зі стилістики у шкільному курсі мови. Початкове ознайомлення зі стилями. Використання як дидактичного матеріалу текстів різних стилів. З'ясування стилістичних можливостей виучуваних мовних одиниць. Види стилістичних вправ. Запобігання стилістичним помилкам і виправлення їх. Стилістична робота в системі роботи з розвитку зв'язного мовлення учнів.

РОЗДІЛ 6

ПОГЛИБЛЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ З РІДНОЇ МОВИ НА ПОЗАКЛАСНИХ ТА ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТТЯХ

Тема 6.1. Роль і місце позакласної роботи в системі навчання української мови

Значення позакласної роботи з української мови. Принципи організації позакласної роботи. Взаємозв'язок позакласної роботи з класними заняттями. Зміст позакласної роботи. Основні форми позакласної роботи: заняття мовного гуртка, проведення мовних тижнів, тематичних вечорів, читацьких конференцій, дитячих ранків на мовні теми, випуск стінгазети, виготовлення альбомів, журналів, наочних посібників, підготовка повідомлень і доповідей, підготовка виступів і виступи по радіо, екскурсії на радіовузли, в редакцію, друкарні та інші місця, пов'язані з роботою над мовою; виставки, мовні ігри, вікторини, конкурси, олімпіади. Медіатекст в позаурочній діяльності.

Елементи наукового дослідження у позакласній роботі.

Факультативи з української мови як засіб здійснення диференційованого навчання, підвищення теоретичного і практичного рівня

підготовки учнів з української мови, розвитку і поглиблення інтересу до української мови. Програми факультативних курсів. Специфіка роботи на факультативних заняттях. Методична робота вчителя-словесника.

7.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	кон	ср		лек	пр	кон	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ										
Тема 1.1.Методика навчання української мови як наука і фахова дисципліна	10	2	2		6					
ТЕМА1.2. Українська мова як навчальний предмет в ЗЗСО. Шкільні програми й підручники з української мови	10	2	2		6					
РОЗДІЛ 2 ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. СУЧАСНИЙ УРОК РІДНОЇ МОВИ										
ТЕМА 2.1. Принципи, методи, прийоми та засоби навчання української мови	10	2	2		6					
ТЕМА 2.2. Сучасний урок української мови: науково-методичні засади	10	2	2		6					

ТЕМА 2.3. Типологія уроків української мови і методика їх проведення	10	2	2		6					
ТЕМА 2.4. Нестандартні уроки української мови	8		2		6					
ТЕМА 2.5. Спостереження й аналіз уроку української мови в школі	6				6					
РОЗДІЛ 3 НАУКОВІ ОСНОВИ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ										
ТЕМА 3.1. Мовленнєвий розвиток учнів як методична проблема	8	2	2		4					
ТЕМА 3.2. Аудіювання і читання як рецептивні види мовленнєвої діяльності	4		1		3					
ТЕМА 3.3. Говоріння і письмо як продуктивні види мовленнєвої діяльності. Медіатекст на уроках мови.	4		1		3					
Тема 3.4. Власне висловлення	8	2	2		4					
Консультація				2						
Усього за 3 курс	90	14	18	2	56					
РОЗДІЛ 4 МЕДІАКУЛЬТУРА СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ-СЛОВЕСНИКА										
Тема 4.1. Медіакультура сучасного вчителя-словесника	6	2	2		2					
Тема 4.2. Онлайн-інструменти в професійній діяльності вчителя-словесника	6		2		4					
Тема 4.3. Академічна доброчесність як важливий чинник якісної шкільної освіти	6	2			4					
РОЗДІЛ 5 МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ ШКІЛЬНОГО КУРСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ										
Тема 5.1. Методика вивчення лексикології і фразеології	9	2	2		5					
Тема 5.1. Методика вивчення розділу	9	2	2		5					

«Фонетика, орфоепія, графіка»										
Тема 5.3. Методика вивчення будови слова й словотвору	9	2	2		5					
Тема 5.4. Методика вивчення морфології	9	2	2		5					
Тема 5.5. Методика навчання орфографії	7		2		5					
Тема 5.6. Методика вивчення синтаксису	9	2	2		5					
Тема 5.7. Методика вивчення пунктуації	7		2		5					
Тема 5.8. Роль і завдання стилістичної роботи у шкільному курсі мови	4				4					
РОЗДІЛ 6 ПОГЛИБЛЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ З РІДНОЇ МОВИ НА ПОЗАКЛАСНИХ ТА ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТТЯХ										
Тема 6.1. Роль і місце позакласної роботи в системі навчання української мови. Медіатекст в позаурочній діяльності.	9	2	2		5					
Усього за 4 курс	90	16	20		54					
Разом	180	30	38	2	110					

Теми практичних занять (3 курс)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 1.1.Методика навчання української мови як наука і фахова дисципліна	2	
2.	ТЕМА 1.2. Українська мова як навчальний предмет в ЗЗСО. Шкільні програми і підручники з української мови	2	
3.	ТЕМА 2.1. Принципи, методи, прийоми та засоби навчання української мови	2	
4.	ТЕМА 2.2. Сучасний урок української мови: науково-методичні засади	2	
5.	ТЕМА 2.3. Типологія уроків української мови і методика їх проведення.	2	
6.	ТЕМА 2.4. Нестандартні уроки української мови	2	
7.	ТЕМА 3.1. Мовленнєвий розвиток учнів як методична проблема	2	
8.	ТЕМА 3.2.Аудіювання і читання як рецептивні види мовленнєвої діяльності	1	

9.	ТЕМА 3.3.Говоріння і письмо як продуктивні види мовленнєвої діяльності. Медіатекст на уроках мови.	1	
10.	Тема 3.4. Власне висловлення	2	
	Разом	18	

Теми практичних занять (4 курс)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Тема 4.1.Медіакультура сучасного вчителя-словесника	2	
2.	Тема 4.2.Онлайн-інструменти в професійній діяльності вчителя-словесника	2	
3.	Тема 5.1. Методика вивчення лексикології і фразеології	2	
4.	Тема 5.1. Методика вивчення розділу «Фонетика, орфоєпія, графіка»	2	
5.	Тема 5.3. Методика вивчення будови слова й словотвору	2	
6.	Тема 5.4. Методика вивчення морфології	2	
7.	Тема 5.4. Методика вивчення орфографії	2	
8.	Тема 5.6. Методика вивчення синтаксису	2	
9.	Тема 5.6. Методика вивчення пунктуації	2	
10.	Тема 6.1. Роль і місце позакласної роботи в системі навчання української мови	2	
11.	Разом	20	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Біляєв О.М.Лінгводидактика рідної мови: Навчально-методичний посібник. К.: Генеза, 2005.
2. Кочан І.М., Захлюпана Н.М. Словник-довідник з методики викладання української мови. 2-ге вид., виправл. і доп.. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005.306 с.
3. Кучерук О.А. Перспективні технології навчання в шкільному курсі української мови: навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. Житомир: Видавництво ЖДУ імені І. Франка, 2007. 182с.
4. Кучерук О.А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика : [монографія]. Житомир: Видавництво ЖДУ імені І. Франка, 2011. 420 с.
5. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах / За ред. М.Пентиліук. К.: Ленвіт, 2004. 405 с.

6. Омельчук С. Сучасна українська лінгводидактика : норми і термінології і мовна практика фахівців : монографія. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2019. 356 с.
7. Остапенко Н. М. Технологія сучасного уроку рідної мови : навч. посіб. / Н.М. Остапенко, Т. В. Симоненко, В. М. Руденко. К. : ВЦ “Академія”, 2016. 248 с.
8. Потапенко О. І., Потапенко Г. І., Кожуховська Л. П., Довбня Л. Е., Чубань Т. В. Методика навчання української мови в ДВНЗ та середніх освітніх закладах. Кредитно-модульний курс: Навч.-метод. посіб. для студ. філол. спец. ВНЗ. К. : Міленіум, 2006.
9. Попович А. С. Практикум з методики навчання української мови в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. Кам’янець-Подільський: Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 220 с.
10. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах: модульний курс : Посібник для студентів пед. університетів та інститутів / Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. К.: Ленвіт, 2011. 366 с.
11. Семенов О. Українська лінгводидактика: навч. посіб. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2018. 224 с.
12. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. / Кол. авторів за ред. М. І. Пентиліук. К. : Ленвіт, 2015. 320 с.
13. Семенов О., Ячменик М.М. Мовно-методична підготовка майбутнього вчителя словесника до використання засобів медіаосвіти: монографія. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. 211 с.
14. Стратегічні напрями розвитку сучасної української лінгводидактики: монографія / за ред. Е. Палихати, О. Петришиної. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. 352 с.
15. Програми факультативних курсів та курсів за вибором з української мови й літератури: 5–11 класи / Т. Гнаткович, О. Калинич, О. Береш-Попович, М. Шкурда, О. Колінченко. Київ : Дивослово, 2022. 150 с.

Шкільні програми та підручники

1. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Українська мова. 5-6 класи : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ, 2021. 53 с. URL: <https://cutt.ly/eQ7kmxv>
2. Українська мова. 5-6 класи : модельна навчальна програма для закладів загальної середньої освіти / О.В. Заболотний, В.В. Заболотний, В.П. Лавринчук, К.В. Плівачук, Т.Д. Попова. Київ, 2021. 63 с. URL: <https://cutt.ly/AQ7kEEG>
3. Українська мова. 5-9 класи: програма для загальноосвітніх

навчальних закладів / укладачі : Г.Т. Шелехова, М.І. Пентилюк, В.І. Новосьолова, Т.Д. Гнаткович, Н.Б. Коржова, К.В. Таранік-Ткачук) : наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 р. № 804. URL: <https://cutt.ly/XQ7kYcx>

4. Українська мова: програма для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням української мови (8-9 класи) / укладачі : С.О. Караман, О.М. Авраменко, О.В. Караман, М.Я. Плющ, К.В. Таранік-Ткачук, В.С. Кобиш ; за ред. С.О. Карамана. URL: <https://cutt.ly/6U3u7DG>

5. Перелік навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, рекомендованих МОН України для використання в 5-11 класах закладів загальної середньої освіти з навчанням українською мовою

<https://docs.google.com/spreadsheets/d/16NyRYEKgeQ4T5BE68Las2gn0q2MPyIWSWx-Vdw-zmA/edit?gid=337295027#gid=337295027>

Наукові, науково-методичні праці Н.В. Громової

1. Громова Н.В. Види мовного розбору в школі. Від звуку до тексту: Аналіз мовних одиниць різних рівнів: навчальний посібник для студентів філологічних факультетів / [за ред. А.А.Силки]. Вид. 2-ге, випр. і допов. Суми: Університетська книга, 2012. С. 301-339. **(Гриф МОН).**
2. Семенов О.М., Вовк М.П., Дятленко Т., Громова Н. Фахова практика майбутнього вчителя-філолога: навч. посіб. / Семенов О., Вовк М., Дятленко Т., Громова Н. Київ: Талком, 2021. 378 с.
3. Широков Володимир, Загнітко Анатолій, Надутенко Максим, Надутенко Маргарита, Семенов Олена, Громова Наталія, Пономаренко Наталя. Віртуальна лексикографічна лабораторія «Мультимедійний словник з інфомедійної грамотності» [Електронний ресурс]. Сум.ДПУ імені А.С. Макаренка; Український мовно-інформаційний фонд НАН України. 2022. доповнене.
4. Від зернинки до плодів: навчально-методичний посібник / [за ред. Н.В. Громової]. Суми: ФОП Цьома С.П., 2016. 152 с.
5. Averina, K., Hromova, N., Hornostaieva, O., Kravchenko, H., Volosatykh, O., & Shamayeva, K. (2021). Development of professional competence of teachers in the system of continuing education. Laplage in Journal, 7(3), p.591-597 <https://doi.org/10.24115/S2446-62202021731346p.591-597>
6. Ganna Korchagina, Olena Akimova, Alina Drokina, Nataliia Hromova, Hennadii Leshchenko (2024) Pedagogical conditions for the professional development of students of Higher Education through the disciplines of the General University Block/ Revista Conrado, 20(97), p. 254-260. <https://conrado.ucf.edu.cu/index.php/conrado/article/view/3653>
7. Громова Н.В. Сучасні цифрові технології у професійній підготовці учителя-словесника. *Філологія і філологічна освіта в епоху цифрової трансформації: європейські виміри, національний контекст, міжкультурна*

комунікація. Рига : Izdevniecība "Baltija Publishing, 2024 (монографія)
<http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp>

8. Громова Н.В. Активні методи навчання на уроках української мови. The latest foundations for the development of production, science and education – 2024 : collective monograph. – Nová Dubnica : NES Nová Dubnica s.r.o., 2024. – 115 p. (монографія)

<https://dspace.bdpu.org.ua/handle/123456789/3267>

9. Громова Н.В. Медіаосвіта в системі професійної підготовки майбутнього вчителя-словесника. Тенденції розвитку філологічної освіти в епоху цифровізації: європейський та національний контексти. Trends in the development of philological education in the era of digitalization: European and national contexts : Scientific monograph. Riga, Latvia : "Baltija Publishing", 2023. 784 p. P.727-743. (монографія).

<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-303-3-33>

10. Громова Н.В. Система роботи з формування риторичної компетентності майбутнього педагога. Формування культуромовної особистості фахівця в умовах неперервної освіти: монографія /О.Семенов, В.Герман, Н.Громова, І. Левенок, Н.Пономаренко // за заг.ред. О.Семенов. Суми: Вид-во СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2020. 247 с. С. 77-86 (монографія).

11. Громова Н. Формування цифрової компетентності студентів-філологів під час дистанційного навчання: застосування платформи *LMS MOODLE*. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2024. № 1-2 (135-136). С. 3-13.

12. Громова Н.В. Формування медіаграмотності майбутнього вчителя в умовах професійної філологічної підготовки («Методика навчання української мови» і «Культура української мови»). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 7 (111) (у співавторстві з Герман В.В.). (Index Copernicus).

13. Громова Н.В. Формування медіакультури майбутнього вчителя-словесника в циклі професійної підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. № 6 (120). С.49-63.

14. Громова Н.В. Фахова практика – невід’ємний компонент педагогічної майстерності майбутнього вчителя-словесника. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. № 2.

15. Громова Н.В. Формування медіаграмотності майбутнього вчителя в умовах професійної філологічної підготовки («Методика навчання української мови» і «Культура української мови»). Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. № 7 (111).

16. Громова Н.В. Шляхи формування соціальної компетенції на уроках української мови в сучасному освітньому просторі. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип.2. Бердянськ : БДПУ, 2020. 420 с. С.201-207.
17. Громова Н.В. Формування медіакультури майбутнього вчителя-словесника в циклі професійної підготовки. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. С. № 6 (120). С.49-63.
18. Громова Н. В. Сучасні орієнтири формування мовнокультурологічної компетенції педагога. Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології : наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2018. № 9. С.218-228.
19. Громова Н. Полемічна культура сучасного викладача й учителя української мови та літератури. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*: наук. журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. № 4 (88). С. 17-27.
20. Громова Н.В. Використання інноваційних технологій у процесі викладання української мови у ЗВО // Інновації в освіті та педагогічна майстерність учителя-словесника: збірник матеріалів III Усеукраїнської науково-практичної конференції (м. Суми, 24-25 жовтня 2019 року) / за ред. О. М. Семеног. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 139-142.
21. Громова Н.В. Евристична освіта у творчій самореалізації старшокласників: зміст, структура, способи діяльності, результати. Пізнавально-творча і професійна самореалізація особистості в евристичній освіті [монографія] / [за редакцією проф. М.О. Лазарєва, проф. О.Г. Козлової]. Суми: ФОП Цьома С.П., 2019. С.115-133.
22. Громова Н.В. Елементи національно-патріотичного виховання як мотивація до підвищення культуромовної особистості фахівця / Н.В. Громова, О.А. Кулікова, М.М. Ячменик // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. / головн. ред. А.А. Сбруєва. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2015. № 7 (51) С. 16-23.
23. Громова Н.В. Медіаграмотність у структурі професійно-методичної компетентності вчителя-словесника // Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (14- 15 травня 2020 р).
24. Громова Н.В. Методичні аспекти розвитку зв'язного мовлення студентів під час написання творів-роздумів // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти : збірник наукових праць / ДВНЗ «ДДПУ»; гол. ред. проф. С. О. Омельченко; відп. ред. проф. Л. Г. Гаврілова. – Слов'янськ : ДДПУ, 2020.
25. Громова Н.В. Мовнокультурологічна компетенція як складова професійної культури педагога // Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-

конференції, м. Слов'янськ, 26-27 вересня 2019 року. Слов'янськ: Мінідрукарня «Папірус», 2019. С. 89-91.

26. Громова Н.В. Оволодіння педагогом і учнями основними механізмами евристичної навчальної діяльності // Професійно-творча самореалізація майбутнього вчителя в інноваційній освіті: [монографія] / [за ред. проф. М.О. Лазарева]. – Суми: Видавництво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2013. – С. 209-225.

27. Громова Н.В. Педагогічна рефлексія як показник самореалізації майбутнього вчителя-словесника // Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 16-17 травня 2019 року) / за ред. О. М. Семеног. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2019. С. 172-177.

28. Громова Н.В. Система роботи над удосконаленням комунікативно-мовленнєвих якостей майбутнього педагога засобами риторики // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти : збірник наукових праць / ДВНЗ «ДДПУ»; гол. ред. проф. С. О. Омельченко; відп. ред. проф. Л. Г. Гаврілова. – Слов'янськ: ДДПУ, 2018. №8. Ч.1.

29. Громова Н.В. Технологія сучасного заняття з лінгвістичних курсів // Лінгвістична підготовка майбутніх фахівців: ефективні технології навчання і моніторинг якості: монографія. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2017. С. 58-112.

30. Громова Н.В. Формування медіакомпетентності майбутнього вчителя-словесника у курсі «Методика навчання української мови». Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : наук.журнал / голов. ред. А. А. Сбруєва. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020.

31. Громова Н.В., Герман В.В. Творча самореалізація майбутнього вчителя-словесника під час педагогічної практики. *Nauka i edukacja w warunkach zmian cywilizacyjnych* / Pod red. M.Andrzejewskiego. Łódź: Nowa nauka, 2019. С. 20-22.

32. Культура української мови: Навчальний посібник для студентів гуманітарних (філологічних) факультетів / В.В. Герман, Н.В. Громова. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. 376 с. (Рекомендовано Вченою радою СумДПУ імені А.С. Макаренка).

33. Лінгвістична підготовка майбутніх фахівців: ефективні технології навчання: монографія / Олена Семеног, Вікторія Герман, Олександр Земка, Ольга Рудь, Наталія Громова, Наталя Пономаренко, Інна Левенок, Марина Ячменик. Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2017. 351 с.

34. Пізнавально-творча самореалізація майбутнього вчителя в інноваційній освіті / Н.В. Громова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. : наук. журнал. / головн. ред. А.А. Сбруєва. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2016. № 10 (64). С. 13-24.

35. Роль і місце педагогічної практики в професійному становленні майбутнього вчителя-філолога // Педагогічні науки: теорія, історія,

інноваційні технології. Науковий журнал. Суми: СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2013. № 5 (31). С. 213-221.

36. Формування професійних мовленнєвих умінь у майбутніх учителів-словесників // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія 16. “Творча особистість учителя: основи теорії і практики”. Збірник наукових праць / ред. кол. Н.В. Гузій (відп. редактор). №22 (32) К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. С. 116-120.

Інформаційні ресурси:

Офіційні сайти

www.mon.gov.ua – офіційний сайт Міністерства освіти і науки України

Предметні конкурси

<http://gra-sonyashnyk.com.ua> – українознавчий конкурс «Соняшник».

<http://www.uclever.com> – конкурс «Патріот» (українське мовознавство)

Освітні ресурси

<https://naurok.com.ua> – Освітній проект «На Урок» для вчителів

<https://www.facebook.com/nus.org.ua/> – Нова українська школа

<https://www.schoollife.org.ua> – Шкільне життя

<http://teacherjournal.in.ua> – Учительський журнал on-line.

<http://osvita.ua> – Сайт для вчителя, вихователя, керівника.

<http://ostriv.in.ua> – Острів знань.

<https://verified.ed-era.com/ua> – Edera Навчальні ігри

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Конспекти лекцій.

Презентації лекцій.

Контрольні завдання для проведення проміжного та підсумкового контролю.

Навчально-методичні й навчальні посібники.

Мультимедійна техніка для презентацій.